

NAJBOLJI INTERESI DJETETA - OBAVEZA I ODGOVORNOST NADLEŽNIH INSTITUCIJA -

U radu su, pored Konvencijom o pravima djeteta utvrđenih obaveza države u primjeni i poštivanju principa najbolji interesi djeteta, analizirane i prisutne teškoće da se ovaj princip u okviru nadležnih institucija ispoštuje, u svakom pojedinačnom slučaju. Stim u vezi, na primjeru tri najčešće korištena prijevoda izvornog teksta Konvencije među profesionalcima zaposlenim u nadležnim institucijama na području FBiH, pokazano je da nedosljednosti u prevođenju mogu negativno uticati na razumijevanje obaveznosti primjene samog principa, odnosno na njegovo poštivanje. Ovo tim prije što je iz prezentiranih prijevoda vidljivo da se princip najbolji interesi djeteta i dobrobit djeteta poistovjećuju. Analizom je također utvrđeno da su određene nepreciznosti u prijevodu prisutne/preuzete i u Porodičnom zakonu FBiH, što se posebno odnosi na činjenicu da se u zakonskim odredbama koristi pojam „interes“, a ne „interesi“, odnosno najbolji interesi djeteta.

Ključne riječi: Konvencija o pravima djeteta, najbolji interesi djeteta, prijevod, institucije, profesionalci.

1. Uvodna razmatranja

UN Konvencija o pravima djeteta (1989) je prvi međunarodni dokument u kojem su u cijelosti obuhvaćene različite kategorije prava djeteta kao zasebnog ljudskog bića/individue, a ne djece kao kolektiviteta ili grupe. Za razliku od drugih međunarodnih konvencija, u kojima su građanska i politička prava odvojena od socijalnih, ekonomskih i kulturnih prava, u Konvenciji sva ova prava po prvi put čine jednu nedjeljivu cjelinu, predstavljajući i danas za veliki broj zemalja potpisnica Konvencije određeni politički izazov.

Usvajanjem Konvencije prava sadržana u članovima: 2, 3, 6, i 12, iako su neka od njih, primjerice pravo na poštivanje „najboljih interesa djeteta“, bila zaštićena i ranije u okviru drugih međunarodnih dokumenata, dobivaju status „osnovnih principa“, bez čijeg se poštivanja nijedno drugo pravo sadržano u Konvenciji ne može u potpunosti ostvariti. Ti principi su: princip/pravo na nediskriminaciju (čl. 2); princip/pravo na poštivanje najboljih interesa djeteta (čl. 3); princip/pravo na život, opstanak i razvoj (čl. 6); princip/pravo na participaciju (čl. 12).

„Osnovni principi“ ili, bolje rečeno, prava koja oni sadrže mogu se ostvarivati i neposredno, kao zasebna prava, primjerice pravo na život. Ono je, iako predstavlja „osnovni princip“, samostalno i ne mora uvijek biti uslovljeno ostvarivanjem drugih prava. Naprotiv, ovo pravo/princip, samo po

sebi, predstavlja ključnu mogućnost za ostvarivanje ne samo prava djeteta, nego i svih drugih ljudskih prava.

Princip/pravo „najbolji interesi djeteta“, iako prisutan od ranije u odredbama UN Deklaracije o pravima djeteta (1959.), po prvi put je kao posebno pravo promoviran u UN Konvenciji o pravima djeteta. Pri tom su, već od usvajanja Konvencije, prisutne rasprave oko njegovog određenja. Ovo, posebno što pitanje sadržaja samog principa, koji nije definiran u Konvenciji, sve do danas na neki način ostaje otvoreno. Stoga se princip „najbolji interesi djeteta“, iako opšteprisutan u porodičnom pravu zemalja potpisnica Konvencije, još uvijek primjenjuje ograničeno. On najčešće obuhvata Konvencijom utvrđena pojedina prava i dužnosti djeteta i roditelja, kao što su: zajednička odgovornost roditelja u podizanju i razvoju djeteta (čl. 18.), zaštita djeteta od zlostavljanja (čl. 19.), zaštita djeteta bez roditeljskog staranja (čl. 20. i 21.), te prava djeteta u sukobu sa zakonom (čl.37. i 40). Istovremeno, ovaj princip prisutan u svim aktivnostima koje se tiču djeteta, prema odredbama Konvencije(čl.3. st.1.), gdje se istovremeno navode pojmovi „djeca“ i „dijete“, u biti govori o nemogućnosti stroge podjele ljudskih prava na individualna i kolektivna.

2. Obaveze države u provođenju principa/prava „najbolji interesi djeteta“

Ratifikacijom UN Konvencije o pravima djeteta država BiH¹ se obavezala na ostvarivanje i provođenje prava utvrđenih ovim međunarodnim dokumentom u praksu. U svojim odredbama Konvencija posebno ističe/priznaje odgovornost roditelja ili staratelja za podizanje i razvoj djeteta, tako da su „najbolji interesi djeteta“ njihova osnovna briga (čl. 18). Međutim, s ciljem ostvarenja „najboljih interesa djeteta“, ali i garantiranja i unapređenja drugih prava iz Konvencije, država je obavezna pružiti roditeljima ili starateljima odgovarajuću pomoć u ostvarivanju odgovornosti za podizanje djeteta. Ona je dužna obezbijediti razvoj ustanova, kapaciteta i službi za brigu i dječju zaštitu, s tim da su obaveze države u ostvarivanju prava utvrđenih Konvencijom prema djetetu koje živi izvan porodične sredine znatno šire. Ove obaveze države obuhvaćaju ne samo zaštitu djeteta od svih oblika eksploatacije, zlostavljanja/zanemarivanja, mučenja i sl., nego i obezbjeđenje institucija i mjera kojima se utvrđena prava djeteta, uz poštivanje njegovih „najboljih interesa“, ostvaruju. U vezi s navedenim Konvencija (čl. 4.), obavezuje „države potpisnice da će poduzeti sve potrebne zakonodavne, administrativne i ostale mjere“ neophodne za ostvarivanje prava priznatih ovim dokumentom, kao i da će „u pogledu ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, države potpisnice poduzeti takve mjere maksimalno koristeći

---

¹ SFRJ je ratificirala Konvenciju 03.01.1991. godine. Raspadom SFRJ BiH je podnijela notifikaciju o sukcesiji, koja je stupila na snagu 06.03.1992. godine.

Konvencija je sadržana u Aneksu I Dejtonskog mirovnog sporazuma, čime je dobila snagu ustavne norme, kao i ostale međunarodne konvencije koje je BiH ratificirala, te stoga ima prioritet u odnosu na domaće zakonodavstvo.

svoja raspoloživa sredstva, a gdje je to potrebno, u okviru međunarodne suradnje“.

Osim usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s Konvencijom, država mora poduzeti i druge mjere kako bi se u zakonodavstvu implementirane odredbe provele u praksu, odnosno kako bi se unaprijedio položaj i mogućnosti ostvarivanja prava djeteta u društvu. Te mjere su: formiranje nacionalnih tijela za zaštitu djeteta i ostvarivanje njegovih prava, ombudsmeni za prava djeteta, specijalizirano sudstvo, unapređenje mreže socijalnih ustanova, informiranje djeteta o njegovim pravima itd. Pobražani „pomoćni mehanizmi, uz nevladin sektor, medije i komercijalni sektor“ zapravo čine garant u ostvarivanju „najboljih interesa djeteta“, koliko god značenje samog pojma bilo neodređeno i podložno različitim interpretacijama. Ovo, posebno što utvrđivanje najboljih interesa od strane drugog za bilo koje ljudsko biće, a za dijete posebno, predstavlja veliku odgovornost, uz mogućnost pojave određenih negativnih posljedica u budućnosti. Stoga, kod donošenja svih odluka koje se tiču djeteta zaposleni u državnim institucijama, uostalom kao i roditelji djeteta, moraju imati na umu da je bit principa u tome da svako dijete, zavisno od njegove psihičke i fizičke razvijenosti, treba samo da kaže i odredi šta su njegovi najbolji interesi.

3. Teškoće nadležnih institucija i profesionalaca u primjeni/poštivanju principa/prava - „najbolji interesi djeteta“

Različiti profili stručnjaka, primjerice socijalni radnici, tužitelji, suci, policijski službenici, prosvjetni i zdravstveni radnici, koji su zaposleni u državnim institucijama i koji su svakodnevno u prilici da odlučuju o djetetu i njegovim pravima, često se susreću s različitim poteškoćama i preprekama koje onemogućavaju poštivanje principa „najbolji interesi djeteta“. Prisutni problemi su, s obzirom na složenost samog pristupa i načina utvrđivanja, dodatno opterećeni etičkim i profesionalnim dilemama, iako se u većini slučajeva procjena najboljih interesa djeteta donosi na multidisciplinarnom principu. U ovom kontekstu određene teškoće i dileme kod profesionalaca mogu stvarati i neprecizni prijevodi izvornog teksta Konvencije u kojima se sintagma „najbolji interesi djeteta“ prevodi „u duhu našeg jezika“, tako da se najčešće riječ „najbolji“ izostavi što upućuje na mogućnost da se poštivanje samog principa u pojedinim slučajevima, u smislu obaveznosti, umanjuje ili zapostavlja.

3.1. Prisutne nedosljednosti u prevođenju izvornog teksta Konvencije

U stručnoj javnosti u BiH, posebno kod profesionalaca zaposlenih u nadležnim državnim institucijama, ali i nevladinom sektoru u primjeni principa „najbolji interesi djeteta“ najčešće su u upotrebi tri oficijelna prijevoda izvornog teksta Konvencije.² Kako bi konkretno ukazali na prisutne nedosljednosti, za

---

²Prijevodi UN Konvencije o pravima djeteta koji su najčešće u upotrebi među profesionalcima objavljeni su u sljedećim izdanjima:

potrebe ovog rada, iz integralnog teksta sva tri prijevoda Konvencije prezentiramo izvode čl. 3 i čl. 21.

Tabela br. 1: Princip „najbolji interesi djeteta“ - neujednačenosti u prijevodima čl.3., st.1 Konvencije

R. br.	Godina prijevoda Konvencije	Čl.3 st.1: izvod iz sadržaja
1.	1990:	...“interesi djeteta trebaju imati prvenstvo...”
2.	1996:	...“od primarnog značaja su i interesi djeteta...”
3.	2001:	...“najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja...”
4.	Izvorni tekst:	...“the best interests of the child shall be a primary consideration...”

Izvor:

- 1.Unicef, 1999. god, str.48.; 2. MVP BiH i IBHI, 1996. god., str.257.;
- 3.Jugoslovenski centar za prava deteta, 2001. god. str. 42.;³
- 4.<http://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/INTRO/540?OpenDocument>.

Analizom prijevoda čl.3. st.1. Konvencije, prezentiranih u tab. br. 1, može se zaključiti da se, za razliku od izvornog teksta,⁴ pod rednim brojem 4., gdje stoji ...“the best“..., pod rednim brojevima 1 i 2 uz riječ „interesi“ ne nalazi riječ „najbolji“. Ovako nepotpun prijevod stvara prostor za različite interpretacije i tumačenja u praktičnoj primjeni datih odredaba i utvrđivanja najboljih interesa djeteta. U istom kontekstu, sva tri prezentirana prijevoda, sadrže određena kojim se naglašava važnost poštivanja interesa djeteta, koji trebaju imati „prvenstvo“ (red. br. 1), koji su od „primarnog značaja“ (red. br. 2) i koji će biti od „prvenstvenog značaja“ (red. br. 3), što je u skladu s izvornim tekstom. Pri tom se niti u jednom od prijevoda ne koristi jednina riječi „interes“, nego isključivo množina – „interesi djeteta“. Ovim se očito, pored činjenice da se najbolji interesi djeteta uvijek moraju razmatrati u kombinaciji s drugim pravima djeteta⁵ datim u Konvenciji, želi istaći i to da u svakodnevnom životu djeteta ne postoji samo jedan interes, čije bi ostvarivanje objedinjavalo skup različitih

---

1. *Djeca prije svega*, J. P. Grand (predgovor), Unicef, New York, 1999. god., str.43-79.

2. *Ljudska prava –odabrani međunarodni dokumenti (Zvanični tekstovi)*, Ministarstvo vanjskih poslova BiH i Nezavisni biro za humanitarna pitanja, Sarajevo, 1996. god., str.252-295.

3. *Prava deteta i Konvencija o pravima deteta* (priredila N. Vučković Šahović), Jugoslovenski centar za prava deteta, Beograd, 2001. god., str. 53-73.

³Vidjeti: fusnotu br.2 s potpunim podacima o izvoru.

⁴Vidjeti <http://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/INTRO/540?OpenDocument>, pristup: 01.09.2013.

⁵Vidjeti: *UNHCR Smjernice o određivanju najboljih interesa djeteta*, 2008. god., (<http://www.unhcr.org/4566b16b2.pdf>, 21.10.2014).

interesa koji su u pravilu, ali ne uvijek i obavezno, usko povezani s tzv. glavnim interesom.

Tabela br. 2: Ostvarivanje dobrobiti djeteta - neujednačenosti u prijevodima čl.3 st.2 Konvencije

R. br.	Godina prijevoda Konvencije	Čl.3 st.2: izvod iz sadržaja
1.	1990:	...“skrb kakva je potrebna za njegovu dobrobit...”
2.	1996:	...“briga koja je prijeko potrebna za njegovu dobrobit...”
3.	2001:	...“briga koja je neophodna za njegovu dobrobit...”
4.	izvorni tekst:	...“to ensure the child suchprotection and care as is necessary for his or her well-being...”

Izvor:

- 1.Unicef, 1999. god, str.48.;
2. MVP BiH i IBHI, 1996. god., str.257.;
- 3.Jugoslavenski centar za prava deteta, 2001. god. str. 42.;⁶
- 4.<http://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/INTRO/540?OpenDocument>.

Sva tri prijevoda, prezentirana u tabeli br. 2, naglašavaju obavezu države da svakom djetetu pojedinačno obezbjedi odgovarajuću zaštitu i brigu čiji je osnovni cilj njegova dobrobit, koja je sastavni dio poštivanja principa najboljih interesa djeteta. To se odnosi ne samo na odluke koje donose vladina upravna ili zakonodavna tijela nego i na odluke koje donose roditelji, zakonski staratelji ili drugi pojedinci koji su pravno odgovorni za dijete. Podaci u tabeli također pokazuju da u sva tri prijevoda postoje određene gradacije o važnosti izražene brige u kontekstu ostvarenja dobrobiti djeteta. Te gradacije su „potrebna“, „prijeko potrebna“ i „neophodna“ briga. Stoga je moguće zaključiti da riječ „potrebna“, prijevod pod redni brojem 1, daje prostor za neobvezujuću, primjereno datim mogućnostima, brigu i zaštitu djeteta koja bi u prvi plan imala njegovu dobrobit.

Neodvojivost primjene principa „najbolji interesi djeteta“ od „dobrobiti djeteta“ u određenim okolnostima nije jednostavno ispoštovati. To je posebno prisutno u slučajevima kada su želje djeteta u suprotnosti s njegovom dobrobiti ili ako, npr. za dijete s teškoćama u razvoju koje je bez roditeljskog staranja, ne postoji interes za usvojenjem ili zbrinjavanjem u hraniteljsku porodicu. U ovoj situaciji se takvo dijete gotovo od rođenja nalazi u institucionalnom smještaju, koji je za njegov rast i razvoj najnepovoljniji oblik alternativne zaštite/zbrinjavanja.

Donijeti odluku o tome šta je u „najboljim interesima djeteta“ uz istovremeno obezbjeđenje zaštite i brige čija je bit dobrobit djeteta nije uvijek jednostavno. Ovo tim prije što se upotreba riječi „interes“ i „dobrobit“, čije se značenje jezički bitno razlikuje, ponekad u praksi izjednačava. Razlikovanje sadržaja i značenja ova dva pojma, kako bi se izbjegla njihova sinonimna

⁶Vidjeti: fusnotu br.2 s potpunim podacima o izvoru.

upotreba u praksi, potencirana je i u stručnoj literaturi. Tako pojedini autori smatraju da sadržaj riječi „interes“ u većini aspekata najčešće označava „određene koristi koje donosi, najčešće ekonomsko politička dimenzija... pod interesom djeteta trebalo bi razumijevati sve oblike standardizovanog načina održavanja života i ambijenta u kojem se dijete kreće, realizaciju njegovog obrazovanja i participaciju u svim dobrima savremenog društva. To u biti znači da su moderne forme naše civilizacije primjerice u aspektima obrazovanja i zdravlja njegova normalna potreba i zakonska obaveza koliko djetetovih roditelja toliko i društvenih institucija“. Riječ „dobrobit“, ista autorica, smatra „sinonimom“ za riječ sreća, što bi se moglo poistovjetiti sa sintagmom „sretno djetinjstvo“, koja čini „suštinski sadržajni smisao pojma „najbolji interesi djeteta“... Značenje pojma „dobrobit“ utemeljeno je na najljepšim, najboljim, najsvrsishodnijimvaspitnim formama određenja, odnosno oblikovanja djeteta u kompetentnu ličnost budućeg građanina. Sreća je imati dobre, razborite, odmjerene, ugledne, plemenite roditelje, tokom školovanja imati dobre učitelje i profesore, živjeti u standardnom ambijentu doma i skladnog porodičnog okruženja...“.⁷

Vezano za ostvarivanje „najboljih interesa djeteta“, pored čl.3. Konvencije, smatramo da dodatnu analizu zaslužuju i formulacije, odnosno prijevodi čl. 21., koji govori o usvojenju djeteta.

Tabela br. 3: Standard „najbolji interesi djeteta“ i institut usvojenja - nedosljednosti u prijevodu čl. 21 Konvencije

Redni broj	Godina prijevoda Konvencije	Čl.21 (preambula): izvod iz sadržaja
1.	1990:	...“da će se najveća moguća briga posvetiti dobrobiti djeteta...”
2.	1996:	...“da najbolji interesi djeteta budu odlučujući...”
3.	2001:	...“da najbolji interesi djeteta budu od prevashodne važnosti...”
Izvorni tekst:		...“that the best interests of the child shall be the paramountconsideration...”

Izvor:

- 1.Unicef, 1999. god, str.48.;
2. MVP BiH i IBHI, 1996. god., str.257.;
- 3.Jugoslovenski centar za prava deteta, 2001. god. str. 42.;⁸
- 4.<http://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/INTRO/540?OpenDocument>.

Prijevod prezentiran u tab. br. 3, pod rednim brojem 1, nedvojbeno pokazuje da se između principa „najbolji interesi djeteta“ i „dobrobiti djeteta“ stavlja znak jednakosti. Uz navedeno, neujednačenosti u prijevodu također postoje i kod ostvarivanja principa „najbolji interesi djeteta“. Tako se kod

⁷Miković, M, *Maloljetnička delinkvencija i socijalni rad*, Magistrat, Sarajevo, 2004., str. 22.

⁸Vidjeti: fusnotu br.2 s potpunim podacima o izvoru.

prijeвода pod red.br. 1, za ostvarivanje „dobrobiti djeteta“ koristi pojam „najveća moguća briga“. Za razliku od navedenog kod ostvarivanja „najboljih interesa djeteta“, pod rednim br. 2., koristi se pojam „odlučujući“, a pod red. br. 3 sintagma „od prevashodne važnosti“, s tim što posljednja dva pojma („odlučujući“ i „od prevashodne važnosti“) imaju gotovo sinonimno značenje. Također, za prijevode pod red. br. 2 i 3 zajedničko je korištenje sintagme „najbolji interesi djeteta“, kako i stoji u izvornom tekstu Konvencije, a ne „najbolji interes djeteta“ kako je to najčešće u upotrebi.

4. Poštivanje/primjena principa „najbolji interesi djeteta“: zakonodavstvo i praksa

Porodično zakonodavstvo BiH, koje je gotovo u cijelosti usklađeno s odredbama UN Konvencije o pravima djeteta, sadrži određene, istina manje, nepreciznosti vezano za izvorni tekst ovog međunarodnog dokumenta. To se posebno odnosi na formulaciju „najbolji interesi djeteta“, gdje je, primjerice u PZ FBiH,⁹ (čl. 140., 147., 153.), gdje je pojam „interesi“, naveden u jednini, „interes“, odnosno „najbolji interes djeteta“. U vezi s ovim ističemo da je upotreba jednine, odnosno formulacija „najbolji interes djeteta“ prisutna i u praksi Europske komisije za ljudska prava i Europskog suda za ljudska prava, primjerice povodom čl. 8. o pravu na porodični život i privatnost Europske Konvencije o ljudskim pravima. Ipak, bez obzira na navedeno, smatramo da bi, s ciljem izbjegavanja i najmanje mogućnosti neegzaktne tumačenja u primjeni ovog principa, u novom Porodičnom zakonu FBiH pojam „interes“ trebalo zamijeniti pojmom „interesi“. Ovo tim prije što je obaveza i odgovornost poštivanja samog principa, čija formulacija u Konvenciji ne utvrđuje specifične obaveze, prvenstveno u nadležnosti javnih/državnih institucija: socijalnog staranja, sudova, administrativnih organa ili zakonodavnih tijela. Stoga se čini da je zapravo više u pitanju princip kojim se ove institucije trebaju rukovoditi pružajući odgovarajuću zaštitu i brigu neophodnu za dobrobit djeteta, ali „uzimajući u obzir prava i obaveze njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca koji su pravno odgovorni za dijete...“ (čl. 3 st. 2). Uz navedeno, kod primjene samog principa treba imati u vidu i činjenicu da je svako dijete zasebna, neponovljiva jedinka. Ono ne pripada jednoj homogenoj skupini. Svako pojedinačno dijete se nalazi u različitom razvojnom periodu, živi u različitom porodičnom okruženju, ima različito iskustvo i različite mogućnosti suočavanja sa stresnim događajima, kao što su: razvod braka roditelja, gubitak roditeljskog staranja, nasilje u porodici, teškoće u razvoju i sl.

S druge strane, princip „najbolji interesi djeteta“ koliko god bio u određenju porodičnog prava „neodređen“ istovremeno je i odredivi pravni pojam. On „zahtijeva da se prepozna određena djetetova potreba i da se na najbolji mogući način zadovolji“.¹⁰ Stoga je osnovna obaveza i odgovornost državnih institucija da svakom djetetu pojedinačno, čija su prava uslijed

⁹Porodični zakon FBiH, Sl.novine FBiH br. 35/05.

¹⁰Alinčić, M. et al, *Obiteljsko pravo*, Narodne novine, Zagreb, 2001.

različitih uzroka ugrožena, omogućiti njihovo ostvarivanje uz poštivanje „najboljih interesa“.

Prema odredbama aktualnog, posebno porodičnog, socijalnog i krivično-pravnog zakonodavstva u BiH, odnosno FBiH, državne institucije koje imaju najveću odgovornost u primjeni/provođenju principa „najbolji interesi djeteta“, uz brigu i zaštitu koje su neophodne za djetetovu dobrobit, su: centri za socijalni rad, pravosuđe, te obrazovne i zdravstvene ustanove. Stručnjaci zaposleni u ovim institucijama većinom se nalaze u procjepu između aktualnim zakonodavstvom utvrđenih prava djeteta, s jedne strane, te stvarnih mogućnosti, koje zavise posebno od ekonomsko socijalnih i političkih uslova društva, s druge strane.

Istraživanja¹¹ koja govore o praksi, posebno centara za socijalni rad, pokazuju da se princip „najbolji interesi djeteta“, kao i dječija prava na području FBiH svakodnevno krše. Nepoštivanje principa najboljih interesa je postalo sastavni dio života posebno djeteta koje se nalazi u izrazito rizičnim situacijama. Ovo se, prema rezultatima istraživanja, naročito odnosi na djecu s teškoćama u razvoju koja većinom još uvijek pohađaju nastavu u tzv. specijalnim školama, zavodima, ali i na najveći broj djece bez roditeljskog staranja. Nepoštivanje najboljih interesa djeteta ove skupine djece se posebno ogleda u tome da se na institucionalnom smještaju, koji se smatra najmanje prihvatljivim oblikom alternativnog zbrinjavanja, nalazi više od 50% ukupnog broja ove populacije. Dodatni problem, označen također nepoštivanjem najboljih interesa djeteta, čini i to da je najveći broj djece bez roditeljskog staranja smješten u ustanove koje zbrinjavaju više od stotinu djece, među kojima su većinom i djeca predškolske dobi, posebno mlađa od 3, odnosno 5 godina.

Ovako stanje uzrokovano je nizom različitih problema i poteškoća s kojima se susreću profesionalci u nadležnim državnim institucijama, od kojih na prvom mjestu treba izdvojiti lošu socio ekonomsku situaciju u društvu, što ima za posljedicu nedovoljno razvijen sistem alternativne zaštite djeteta bez roditeljskog staranja, npr. hraniteljstva. Navedeno dodatno usložnjava i izrazito komplikovana zakonska procedura u primjeni instituta usvojenja, ali i kršenje najboljih interesa djeteta kroz zakonsku odredbu da se potpuno može usvojiti dijete samo do desete godine života (čl.101. PZ FBiH). Stoga se čini da su profesionalci zaposleni u nadležnim institucijama, koje i pored zakonom utvrđenih obaveza i odgovornosti za provođenje najboljih interesa djeteta i poštivanje njegovih prava ne stvaraju neophodne pretpostavke za njihovo ostvarivanje, primorani da u svakodnevnom radu s djecom princip „najbolji interesi djeteta“ često ne ispoštuju.

---

¹¹Vidjeti: Miković, Ba, *Analiza trenutne politike u FBiH o djeci bez roditeljskog staranja*, IRI, Sarajevo, 2014.

5. Zaključak

Princip/pravo „najbolji interesi djeteta“, kao jedan od četiri osnovna principa data u UN Konvenciji o pravima djeteta, s obzirom da njegov sadržaj nije definisan u Konvenciji, iako opšteprihvaćen u porodičnom pravu zemalja potpisnica još uvijek se primjenjuje ograničeno.

U svojim odredbama Konvencija posebno potencira obavezu države na poduzimanje različitih mjera s ciljem ostvarivanja prava djeteta, među kojima su i obezbjeđenje razvoja ustanova, kapaciteta i službi za brigu i dječiju zaštitu kao što su: formiranje nacionalnih tijela za zaštitu djeteta i ostvarivanje njegovih prava, ombudsmeni za prava djeteta, specijalizirano sudstvo, unapređenje mreže socijalnih ustanova itd.

U nadležnim institucijama na području FBiH poštivanje/provođenje principa najbolji interesi djeteta, u svakodnevnom radu s djecom odnosno tokom pružanja odgovarajuće zaštite i brige o djetetu, ostvaruju različiti profili profesionalaca koji većinom koriste raspoložive prijevode izvornog teksta Konvencije. S tim u vezi, na osnovu analize tri najčešće korištena prijevoda, s fokusom na prijevod sintagme najbolji interesi djeteta, došlo se do saznanja da prisutne nedosljednosti i nepreciznosti u prijevodima u praksi mogu dovesti do nepoštivanja principa najbolji interesi djeteta, posebno u situacijama kada je mogućnost primjene i inače upitna. Ovo tim prije što se i u PZ FBiH kod navođenja principa najbolji interesi djeteta koristi isključivo pojam „interes“ umjesto „interesi“.

Najbolji interesi djeteta, posebno kod djeteta bez roditeljskog staranja najvećim dijelom su uslovljeni socijalno ekonomskim i političkim prilikama u društvu, koje su u BiH izrazito loše. U ovom kontekstu, na osnovu provedenog istraživanja o trenutnoj politici zaštite djeteta bez roditeljskog staranja u FBiH, konstatovano je da se princip najbolji interesi djeteta u skupu djece bez roditeljskog staranja najviše krši zbog nerazvijenosti hraniteljstva i zakonskih prepreka za usvojenje, odnosno izrazito komplikovane zakonske procedure.

THE BEST INTERESTS OF THE CHILD – OBLIGATIONS AND RESPONSIBILITIES OF THE COMPETENT INSTITUTIONS -

Summary: The study apart from obligations of the state for the rights of children within the application and respect of the Convention on the Rights of the Child, also provides, for each individual case an analysis of difficulties present while respecting this principle within the competent institutions. With regard to the afore mentioned, the application of the three mostly used interpretations of the original text of the Convention among experts employed in the competent institutions on the territory of the Federation of BiH, indicate that discrepancies within translations might negatively influence the understanding of the necessity to obligatorily apply the very principle, i.e. respect it. Having said that, the presented translations visibly indicate that the principles of the best interests of the child and the wellbeing of the child are being equated with each other. This analysis also determines certain inconsistencies within translations present/also incorporated into the FedBiH Family Law, specially referring to the fact that legal provisions use the term „interest“ and not „interests“, i.e. best interests of the child.

Key words: Convention on the Rights of the Child, best interests of the child, interpretation/translation, institutions, experts